

natuur- historisch maandblad



56e Jaargang, no 11

27 november 1967

Kruytzer-nummer

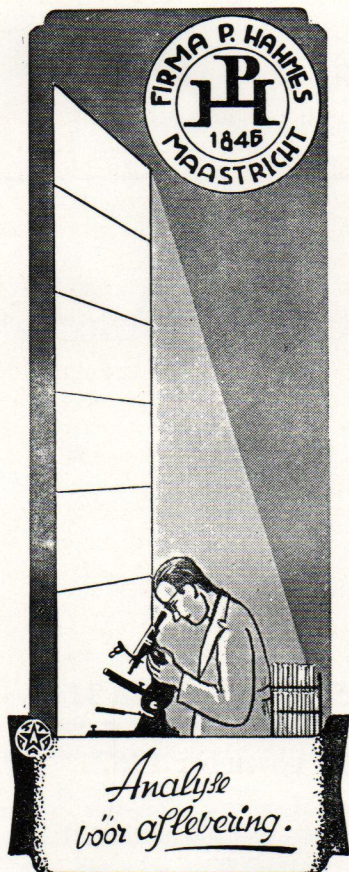
GEMEENTE-SPAARBANK VAN MAASTRICHT

biedt U :

***Uitgebreide kosteloze service
Onbeperkte garantie van de
Gemeente Maastricht***

***De hoogst mogelijke rente
Algehele geheimhouding***

Hoofdkantoor: Markt 17 te Maastricht.
Bijkantoren te:
Maastricht: St. Annalaan 14 en Spoorweglaan 13.
Sittard: Engelenkampstraat 72 en
Valkenburg: L. v. d. Maesenstraat 11.
Rijdende bijkantoren: dienstregelingen gratis op
aanvraag.



„FOTOGROEP MAASTRICHT”

*De amateurfotografen-
vereniging waar men
werkt en snel vooruit
komt.*

*

De fotogroep met een
eigen verenigingslokaal
(artistieke zolder in de
Heilige Geest 2a, zij-
steeg van de Markt).
Elke maand twee bij-
eenkomsten met pret-
tige sfeer.

Vraagt inlichtingen over het lidmaatschap
bij het secretariaat:

*J. Th. ter HORST, MEERSSENERWEG 259
Telefoon 2 66 06
MAASTRICHT*

NIEUWE EN OUDE

Natuurwetenschappelijke BOEKEN

Speciaal :
ENTOMOLOGIE
ZOOLOGIE
BOTANIE

leveren op zeer gemakkelijke voorwaarden



GOECKE & EVERS

Uitgeverij - Boekhandel en Antiquariaat voor
Natuurwetenschappelijke Litteratuur
Neue Anschrift : 415 Krefeld, Deutschland
Dürerstr. 13

CATALOGI WORDEN OP AANVRAAG EN ONDER
OPGAAF VAN STUDIEGEBIED GRATIS TOEGEZONDEN

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

REDACTIE: R. Geurts: Mevr. Dr. W. Minis-van de Geyn; Dr. P. J. van Nieuwenhoven.

Voorzitter van het Natuurhistorisch Genootschap: Dr. E. M. Kruytzer, Bosquetplein 7, Maastricht.

Secretaris: Dr. P. J. van Nieuwenhoven, Trianonstr. 13, Maastricht.

Penningmeester: P. Wassenberg, Hertogsingel 78 A, giro 1036366 t.n.v. Natuurhistorisch Genootschap Maastricht.

ADMINISTRATIE: Adreswijzigingen, opgave van nieuwe leden, bestellingen van Maandbladen te zenden aan het Natuurhistorisch Museum, Bosquetplein 7, Maastricht. Telefoon 04400—14174.

Lidmaatschap f 10,— per jaar (gezinscontributie f 12,50). Het **Maandblad** wordt aan alle leden gratis toegezonden. Prijs voor niet-leden f 15,— per jaar. Afzonderlijke nummers voor niet-leden f 1,25, voor leden f 1,—: dubbelnummers f 2,50 en f 2,—. Auteursrechten voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging van de maandvergaderingen, blz. 161. — Nieuwe leden, blz. 161. — De afbeelding op de omslag, blz. 161. — Uitnodiging, blz. 161. — De natuur in, blz. 161. — Verslag van de algemene vergadering, blz. 162. — Dr. Kruytzer in de herfstzon, blz. 163. — Bibliografie, blz. 171.

AANKONDIGING VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Maastricht op donderdag 7 dec. 1967, om 20 uur in het Natuurhistorisch Museum.
te Heerlen op dinsdag 12 dec. 1967, om 19.30 uur in het Grotius College.

NIEUWE LEDEN

H. M. C. Savelkoul, Looiersstraat 10, Heerlen.
J. J. M. van Turnhout, Potteriestraat 139, Maastricht.
J. H. A. Weusten, Sophiastraat 8, Spekholzerheide.
Bibl. R.K. Openbare Leeszaal, Past. Schleidenstraat 39, Hoensbroek.
Mej. J. Essens, Cornelis Evertzenstraat 25, Utrecht.
R. C. H. M. Oudejans, Multatulilaan 48, Hilversum.
J. G. Rouwet, Kruisberg 4, Bunde.
G. Weggemans, Grachtstraat 6, Schin op Geul.

DE AFBEELDING OP DE OMSLAG

Dr. E. M. Kruytzer,
naar een crayontekening van Charles Eyck.

UITNODIGING

Tijdens de maandvergadering van 2 nov. l.l. werd het plan geopperd Dr. Kruytzer bij gelegenheid van zijn aftreden als voorzitter van het Natuurhistorisch Genootschap op ouderwetse wijze „uit te eten”, bv. na een genootschapswandeling.

Gezien de enthousiaste reacties worden de leden van het Natuurhistorisch Genootschap uitgenodigd voor een wandeling in de omgeving van Gulpen op zaterdagmiddag 16 dec. Wandelaars vertrekken om 15.30 uur vanaf het busstation in het centrum van Gulpen; Dr. S. J. Dijkstra zal de leiding van de wandeling op zich nemen.

Wie verhinderd is om mee te wandelen maar toch acte de présence wil geven, wordt tegen 17.30 uur in het restaurant La truite d'or te Gulpen verwacht.

Opgave voor het diner (prijs f 8,50) gaarne vóór 15 dec. aan het Natuurhistorisch Museum te Maastricht (tel. 04400-1 41 74).

DE NATUUR IN

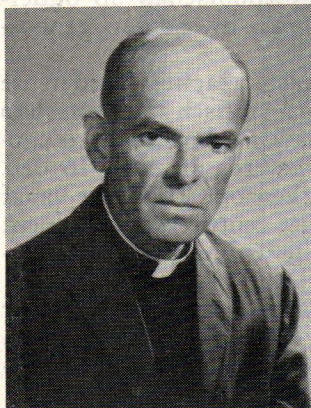
Zondag 10 dec.: Wandeling door Holsetterbos en Malensbos, o.l.v. I.V.N.-Vaals. Vertrek vanaf hotel Mergelland te Holset om 14.30 uur.

**VERSLAG
VAN DE ALGEMENE VERGADERING**

op 2 november 1967 te Maastricht

Dr. Kruytzer opent deze druk bezochte vergadering, waarin hij het voorzitterschap aan zijn opvolger, Prof. van Boven, zal overgeven. Als bijzondere gasten zijn aanwezig wethouder Mr. W. Korn, gemeentesecretaris Mr. A. Minis, de heren Hens en Egelie oud-voorzitter en wnd. voorzitter van de stichting Het Limburgs Landschap. Van de heer Nijkamp, landelijk voorzitter van het I.V.N., is een hartelijk schrijven aanwezig waarin hij zijn afwezigheid verontschuldigt. Telegrafisch hebben de heer de Heer en mevrouw Helsing van hun belangstelling blijk gegeven; ook Prof. Dr. J. Prick uit Nijmegen wenste vertrekkende en aankomende voorzitter alle goeds.

De scheidende voorzitter grijpt de gelegenheid aan Mr. Korn te bedanken voor de belangrijke steun die hij als wethouder bij voortduring aan het genootschap heeft geschonken. Hij bedankt de leden voor de prettige manier waarop zij



zijn leiding hebben gevolgd, en voor de ondervonsteun. Hij verwacht dat de nieuwe voorzitter met dezelfde gevoelens tegemoet zal worden getreden. Hij reikt de voorzittershamer aan Prof. van Boven over en wisselt met hem dan van plaats.

De nieuwe voorzitter herinnert eraan hoe Dr. Kruytzer jarenlang zijn stempel heeft gedrukt op het genootschap. Het genootschap was Kruytzer! Hij beschrijft hem als een dienende voorzitter, die b.g.v. zijn pensionering als directeur van het museum tot lid van verdienste benoemd werd, een onderscheiding waarmee het genootschap niet gul is. Daarom staat spru nu met lege handen, figuurlijk, want als een bescheiden hulde biedt hij bloemen aan.

Mr. W. Korn acht het zijn plicht als wet-

houder aan genootschap en museum een zo groot mogelijke steun te geven. Het was voor hem een openbaring te zien hoe ernstig en vol toewijding genootschap en museum samenwerken op het terrein der natuurwetenschappen. Hij maakt de scheidende voorzitter slechts één verwijt: deze was altijd te bescheiden geweest wanneer hij het gemeentebestuur iets vroeg. Het aanzien van het museum is onder zijn leiding gegroeid waaraan zeker niet vreemd is de verwerving van de collectie Orthoptera van de onvergetelijke voorganger van Dr. Kruytzer, dokter Willemse. Hij vertolkt de dank van het gemeentebestuur door een kopergravure aan te bieden van M. Vroemen, voorstellende de Sterre der Zee te midden van de torens van Maastricht, vervaardigd in 1953.

Dr. Montagne neemt geen afscheid: Kruytzer gaat nog niet weg! Hij is op het museum blijven komen, dag in dag uit, toen hij met pensioen ging. Hij zal daarmee doorgaan om leiding te geven bij de vervaardiging van een index op de eerste 50 jaargangen van het Maandblad.

De Heer P. Hens memoreert vooral de bemoeienissen die Dr. Kruytzer heeft gehad als redakteur van de Publicaties en van het Maandblad, dat bekendheid heeft gekregen over de hele wereld.

Ir. Egelie waardeert bijzonder de band tussen genootschap en landschap die in Dr. Kruytzer werd belichaamd.

Na een korte pauze worden dia's vertoond onder de titel: „Hij sprak met viervoeters, vogels en vissen”. De heer Sniekers heeft de dia's ingestuurd die hij in Heerlen had vervaardigd ter viering van het ambtsjubileum van Dr. Dijkstra, en die toegelicht worden door de heer Sterken. Veel goede bekenden uit vroeger dagen, voor een deel reeds overleden, passeren de revue. De heer Bult zond dia's van dit jubileumfestijn. De heer Vic. Janssen tenslotte vertoont zelf een collectie dia's, genomen op de genootschapsexcursies van de laatste jaren. Slechts op een enkele foto stond de scheidende voorzitter zelf, als sprekend bewijs van zijn onopvallende aanwezigheid.

Prof. van Boven dankt de fotografen voor het materiaal dat zij beschikbaar hebben gesteld en dat door de heer van Nieuwenhoven op zo'n prettige wijze aan de talrijke aanwezigen is gepresenteerd.



DR. E.M. KRUYTZER IN DE HERFSTZON

Zijn verdiensten voor de wetenschap, geëxcerpeerd uit het Natuurhistorisch Maandblad, bij gelegenheid van zijn afscheid op 2 november 1967.

Het was een gedenkwaardige plechtigheid, die op 7 oktober j.l. bij de onthulling van de monumentale voedertafel achter het Rijksarchief plaats vond, in een stralende herfstzon.

Ook in overdrachtelijke zin zou men van de herfstdag der prominenten kunnen spreken: twee bestuurders verrichtten hier coram po-

pulo hun laatste bestuursdaad: mr. W. baron Michiels van Kessenich als burgemeester van Maastricht en dr. E. M. Kruytzer als voorzitter van het Natuurhistorisch Genootschap.

Toen dr. Kruytzer aan de vooravond van zijn aftreden als voorzitter van het Natuurhistorisch Genootschap toekeek bij de onthulling van de voedertafel kon hij tevens terugblikken op een veertigjarige activiteit in dienst van het Genootschap.

In de ledenlijst van het Natuurhistorisch Genootschap kan men zijn wetenschappelijke opleiding op de voet volgen:

1925 Kruytzer, E.M., R.K. Pr., student Leiden, Toussaintkade 43, Den Haag.

1928 Kruytzer, Drs. E. M., R.K. Pr., Bisschoppelijk College, Roermond.

1932 Kruytzer, Dr. E. M., R.K. Pr., Bisschoppelijk College, Roermond.

De eerste keer dat de biologie-student Kruytzer naar een gewone maandvergadering komt,



aug. 1926, brengt hij al meteen iets „ter tafel”. Het verslag in het Natuurhistorisch Maandblad 15, 1926, blz. 90 vermeldt:

„De heer Kreutzer zag in Roermond een drietal merels, welke uit het nest waren gehaald. Onder deze bevond zich een albino-exemplaar met roode oogen.” De foutieve spelling van de naam door de accurate pater Schmitz bewijst weer eens te meer dat tegen de listen van het zed-*duiveltje* geen *kruyt* gewassen is!

In de loop der vooroorlogse jaren kan hij op de maandvergaderingen nog enkele fantastische primeurs overhandigen:

Natuurhistorisch Maandblad 23, 1934, blz. 125: „De heer Kruytzer overhandigt een doode adder, gevangen ten noorden van de spoorlijn Roermond-München-Gladbach. De voorzitter dankt den gever zeer en zegt, dat 't hem zeer verheugt een adder uit Limburg te hebben, het eerste exemplaar, dat hij van dit reptiel uit Limburg in handen krijgt”.

Natuurhistorisch Maandblad 28, 1939, blz. 110: „De heer Kruytzer vertoont een exemplaar van de chineesche wolhandkrab, gevangen in de Roer te Roermond. Dit is, voorzoover bekend, het eerste ex. van Midden-Limburg”.

Uit deze jaren stamt zijn eerste paleontologische belangstelling, die hem in relatie brengt met professor Dubois.

Natuurhistorisch Maandblad 27, 1938, blz. 34: „De heer Kruytzer heeft aan het Museum ten geschenke gegeven een diluvialen schedel van *Cervus elaphus* (edelhert), gevonden in de Maas bij Linne. Vergelijking met recent mate-

riaal bracht prof. Eug. Dubois, aan wien spreker den schedel ter determinatie had opgezonden, tot de overtuiging, dat zijn eerste vermoeden, dat we hier te doen hadden met een *Cervus elaphus*, inderdaad juist was. Spr. dankt prof. Dubois voor zijn gewaardeerde hulp.”

Uit deze samenwerking ontstaat een nauwer contact met prof. Dubois, dat culmineert in een drukbezochte excursie naar Dubois' landgoed „de Bedelaar” te Haelen, na afloop van de jaarvergadering te Roermond in 1938; de uiteenzetting van prof. Dubois over de geologische geschiedenis van het ven en de plantengroei van het natuurreservaat is door dr. Kruytzer uitvoerig in het maandblad verslagen (N.M. 27, 1938, blz. 61).

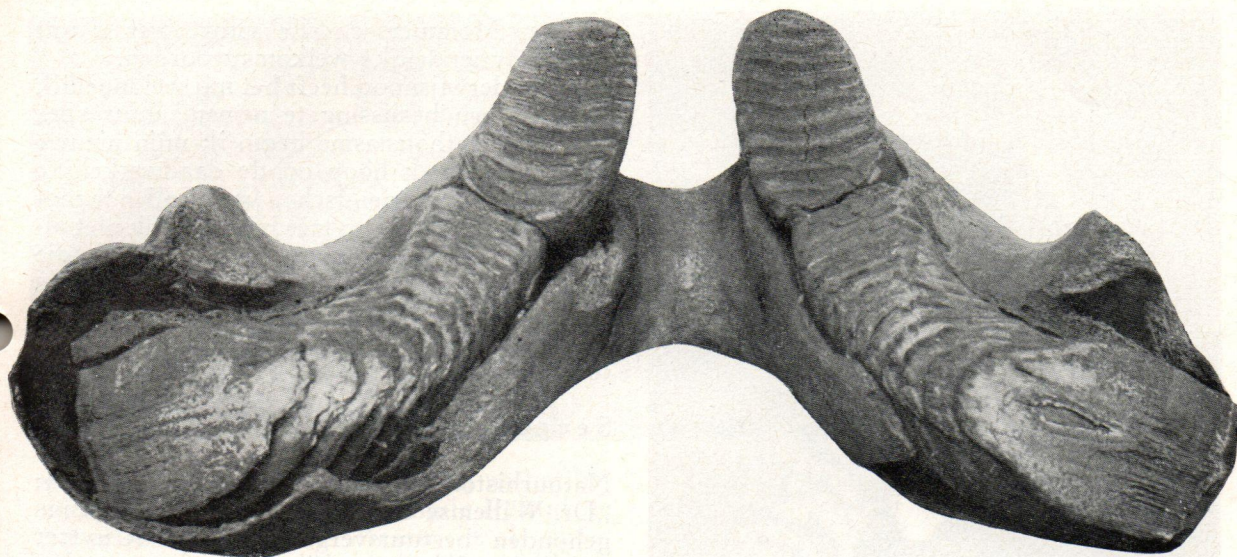
Een novum in onze provincie was de oprichting van de Roermondse natuurvriendenclub, waarbij de heer Kruytzer al direct op de voorgrond trad:

Natuurhistorisch Maandblad, 28, 1939, blz. 44: „Voor 't eerst komen de Vrienden der Natuur uit Roermond en omgeving bijeen in het Bisschoppelijk College, waar onder leiding van den heer Kruytzer besprekingen worden gevoerd om te komen tot geregelde maandelijksche bijeenkomsten, zooals die te Maastricht worden gehouden, zoo hiervoor voldoende belangstelling mocht blijken te bestaan. De Voorzitter opent om 6 uur de vergadering en heet allen welkom op deze oriënteringsvergadering, in 't bijzonder de autoriteiten Mr. P. Reymer, burgemeester van Roermond, de emeriti-inspecteurs Mgr. Dr. van Gils en J. Cals, den Z. E. Heer J. Goessens, Dir. Bisschoppelijk College en den heer J. B. Bernink, Directeur van het museum „Natura docet” te Denekamp. Het initiatief tot deze vergadering was uitgegaan van den Heer Mertens, den Heemkundevoortrekker van Midden-Limburg.

De voorzitter zet in 't kort het doel en opzet van deze bijeenkomsten uiteen, nl. om hier van gedachte te wisselen over vondsten, die men in de afgelopen maand gedaan heeft en korte inleidingen te houden over een natuurhistorisch onderwerp, liefst met aanschouwingsmateriaal verduidelijkt. Ook het organiseren van excursies staat op het program.

Mgr. van Gils informeert naar de verhouding van dit soort vergaderingen tot die van het Natuurhistorisch Genootschap te Maastricht, daar-





bij opmerkende, dat voor hem de centrale vereeniging toch het ideale blijft. De Voorzitter antwoordt hierop, dat de natuurvrienden van Roermond niet te beschouwen zijn als een onderafdeeling van het Natuurhistorisch Genootschap, daar deze vereeniging geen onderafdeelingen heeft, maar dat deze bijeenkomsten wel geschieden met voorkennis en geheel in overeenstemming met het bestuur van het Genootschap. Ook zullen de verslagen in het Maandblad worden opgenomen. Hij verwacht hiervan slechts een versterking van het Genootschap. Dat dit inderdaad zoo het geval is, bewijst wel het feit, dat staande de vergadering zich reeds vier nieuwe leden voor het Genootschap opgaven."

Nog duidelijker blijken de goede intenties uit het verslag der Roermondse vergadering, Natuurhistorisch Maandblad 28, 1939, blz. 59: „De Voorzitter, de heer Kruytzer, heet allen welkom; 't verheugt hem, ook den nieuwen inspecteur van het L.O., den heer Bannenbergh, te mogen begroeten. In 't bijzonder ook heet hij welkom de twee bestuursleden van het Natuurhist. Gen. de heeren Marres en Waage. Ook de voorzitter, Rector Cremers, ware gaarne hier geweest, doch verwacht bezoek aan het museum belette hem te komen.

De Voorzitter begint met aan het Genootschap aan te bieden een bijna volledige onderkaak van den mammoet (*Elephas primigenius*

Blum.), afkomstig uit de Maas van Noord-Limburg. De heer Mooren, hoofd van de Lindanus-school te Roermond, heeft er voor gezorgd, dat een zijner leerlingen, die deze kaak in zijn bezit had, haar aan het Genootschap heeft geschonken. Het verheugt de Roermondsche vergadering zeer, dit geschenk aan Maastricht te kunnen aanbieden, want het is in waarheid een zeldzaam stuk".

Al heeft de oorlog in 1940 een abrupt einde gemaakt aan het kortstondig bestaan van de maandelijksse bijeenkomsten, de mammoth-onderkaak, nog steeds een der showstukken van het Maastrichts museum, zal tot in lengte van dagen de herinnering levendig houden aan de Roermondse vergaderingen.

Na de oorlog krijgt de betekenis van Kruytzer voor het Genootschap een zeer spectaculair verloop;

bestuurslid in 1946

Natuurhistorisch Maandblad 35, 1946, blz. 26: „Tot slot staat de Bestuursverkiezing nog op het programma. Bij monde van Majoor Rijk werd het heele Bestuur bij acclamatie herkozen. De Voorzitter meent dat Pater Schmitz, wegens verblijf in Oostenrijk, voorlopig niet aan de werkzaamheden van het Bestuur zal kunnen deelnemen, daarom wordt in zijn plaats be-



noemd Dr. E. Kruytzer (Roermond), mede om daarmee een vertegenwoordiger van Midden-Limburg in het Bestuur te hebben."

Conservator in 1948

Natuurhistorisch Maandblad 37, 1948, blz. 45: „De heer Mommers, die de vergadering opent, feliciteert allereerst de heer Grossier, Bestuurslid van het Natuurhistorisch Genootschap en — ondanks diens ruim 80 jaren — een trouw bezoeker van de maandvergaderingen, met zijn benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Vervolgens spreekt hij een hartelijk welkomstwoord tot de zo juist benoemde conservator Dr. E. Kruytzer, die als Bestuurslid van ons Genootschap voor de leden geen onbekende is. Hij hoopt, dat de nieuwe conservator tot grote voldoening van hemzelf en tot nut van het museum vele jaren werkzaam zal zijn; vervolgens geeft hij het Voorzitterschap dezer vergadering over aan Dr. Kruytzer, die allereerst

de heer Mommers en alle aanwezigen dankt voor de vriendelijke welkomstwoorden.

De onderwijsnood heeft het mij wel moeilijk gemaakt een beslissing te nemen, aldus spr., doch met enthousiasme begin ik mijn nieuwe werkkring en ik hoop op de daadwerkelijke hulp en amicale vriendschap van U allen te mogen rekenen. Dr. Kruytzer brengt dank niet alleen aan de Maastrichtse Gemeenteraad, die tot zijn benoeming heeft besloten, maar tevens aan al degenen, die zijn aanstelling hebben bevorderd, onder wie speciaal Rector Cremers dient te worden genoemd."

Secretaris in juni 1953

Natuurhistorisch Maandblad, 42, 1953, blz. 74: „Dr. Willemse deelt mede, dat op de onlangs gehouden bestuursvergadering dr. Kruytzer zich belast heeft met het secretariaat van het Genootschap."

Hoofdredacteur in 1954

Natuurhistorisch Maandblad 43, 1954, blz. 81: „Daarna komt aan de orde de verkiezing van een nieuwe hoofdredacteur. De bestuurscandididaat, Dr. E. M. Kruytzer, wordt bij acclamatie gekozen."

Deze verklaart zich bereid de benoeming te aanvaarden en deelt mede, dat hij van plan is het Maandblad, bij wijze van proef, om de twee maanden te laten verschijnen, maar dan in een omvang van 20 bladzijden, inplaats van 8 bladzijden.

Voorzitter in 1958

Natuurhistorisch Maandblad 47, 1958, blz. 58: „Het is dan ook op mijn eigen verzoek — aldus dr. Willemse — dat in de bestuursvergadering van 12 mei, mij ontslag werd verleend en de heren Dr. E. M. Kruytzer en Dr. P. J. van Nieuwenhoven benoemd werden tot respectievelijk voorzitter en secretaris."

Lid van verdienste in 1961

Natuurhistorisch Maandblad 50, 1961, blz. 90: „Dan vraagt de ondervoorzitter het woord en doet mededeling van de benoeming van de voor-



zitter tot lid van verdienste, nu hij na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd de dienst van de gemeente Maastricht als directeur van het Natuurhistorisch Museum heeft verlaten. Aan zijn nimmer aflatende activiteit heeft het museum waardevolle en unieke aanwinsten te danken.”

Speciaal dient vermeld te worden dat de heer Kruytzer vanaf 1929 tot heden n o o i t het bijwonen van een jaarvergadering oversloeg!

Hierboven staan de deelnemers aan de jaarvergadering te Kerkrade, 5 juni 1966, in druk gesprek op de cour van Rolduc; in het midden Dr. Kruytzer in discussie met Ir. Raedts.

Tot de belangrijkste evenementen die tijdens het directoraat van dr. Kruytzer plaats hadden, horen:

Bezoek buitenlandse entomologen

Natuurhistorisch Maanblad 40, 1951, blz. 83: „Een groep deelnemers aan het 9e Internationale Congres voor Entomologie, dat van 17 tot en met 24 augustus te Amsterdam gehouden werd, bezocht op donderdag 23 augustus l.l. ons museum. Na een welkomstwoord van de conservator Dr. E. M. Kruytzer, heeft Pater Schmitz het gezelschap de mierencollectie Wassmann en zijn phoridenverzameling vertoond.”



Nationale paddestoelententoonstelling

Natuurhistorisch Maanblad 41, 1952, blz. 91: „Het initiatief tot deze tentoonstelling werd destijds door de heer en mevrouw Bels genomen, van wie bij de opening vanuit Canada een telegram werd ontvangen „Good luck toadstool show-Pieterjet”. De organisatie geschiedde door de Nederlandse Mycologische Vereniging en het Natuurhistorisch Museum, in samenwerking met het Natuurhistorisch Genootschap. Uit hun midden vormde zich een tentoonstellingscomité, dat tweemaal vergaderde en de verdere afwerking overliet aan de conservator, en aan een determinatiecommissie, waarin ook zitting nam de heer P. Heinemann uit Brussel.



Alle inzenders opnoemen is onmogelijk, maar ik wil een uitzondering maken voor onze Belgische vrienden. Reeds donderdagavond kwamen de heren Moons en Hiemeleers een collectie brengen, en op de openingsdag verrasten de heren Monoyer, Damblon en Darimont ons met pracht-exemplaren uit de Ardennen.

De officiële opening geschiedde door de Commissaris der Koningin in Limburg, Mr. Dr. F. J. M. A. Houben, Zaterdag 11 October, te 11 ure. Na een korte begroeting van de genodigden wees de gouverneur op de gelukkige coincidentie, dat deze tentoonstelling samenviel met het 40-jarig bestaan van het Museum, en ook op de wetenschappelijke reputatie van het Museum en het baanbrekend werk van zijn stichter, Rector Cremers.”

Tentoonstelling: de oude apotheek in het Maasland

Natuurhistorisch Maandblad 48, 1959, blz. 132: „Na enkele vragen te hebben beantwoord gaat de voorzitter over tot het tweede belangrijke



punt van deze avond: de tentoonstelling: De oude apotheek in het Maasland. De gedachte deze tentoonstelling in het natuurhistorisch museum te houden is uitgegaan van de kring geschiedenis van de Pharmacie in Benelux naar aanleiding van het feit dat de kring tot de ontdekking was gekomen dat het museum zo rijk was aan kruidboeken.”

Insekten-tentoonstelling

Natuurhistorisch Maandblad 50, 1961, blz. 8: „Ter ere van het gouden bestaansfeest van het Natuurhistorisch Genootschap (27 nov.) heeft



het museum een tentoonstelling „Insekten” opgebouwd, met medewerking van verschillende wetenschappelijke instituten en enkele leden van het Genootschap. Deze tentoonstelling is op zaterdag 26 november officieel door de burgemeester, Mr. W. Baron Michiels van Kessenich, geopend.

Het doel van de tentoonstelling was, enige aspecten te belichten uit het enorme rijk der insecten; de vormenrijkdom, het onderwijs, de betekenis en de bestrijding. Naast Genootschapsleden en eigen museum leverden nog een zevental instituten en instanties expositie- en illustratiemateriaal. De tentoonstelling werd bezocht door 3235 personen, van wie 2200 leerlingen van lagere en middelbare scholen.”

Feestelijke viering van het gouden jubileum van het Natuurhistorisch Genootschap op zaterdag 26 november 1960

Natuurhistorisch Maandblad 50, 1961, blz. 6:
„De Voorzitter vervolgt zijn toespraak: Een

laatste woord tot u, leden van het Natuurhistorisch Genootschap, mijne vrienden.

De prettige geest van vriendschap en hartelijke samenwerking, die ons allen bindt, doet het Genootschap leven. Ik ben u daar zeer dankbaar voor en in het bijzonder richt ik een woord van dank tot u, leden van het bestuur, voor de sympathieke steun, die ik steeds van u mag ontvangen. Het bestuur heeft u, leden, een jubileumnummer van het Maandblad aangeboden als feestgave en als bewijs van erkentelijkheid. Dit nummer is geheel aan Limburg gewijd. Het is de bedoeling dit werk voort te zetten. Dan zal het waardig aansluiten bij het pas verschenen werk „Limburgs verleden”, uitgegeven door het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap. Ik grijp tevens naar het woord van Bilderdijk, geciteerd in het voorwoord van dit werk: In 't verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal” en ik eindig met de bede, dat de Heer der Wetenschappen ons in de toekomst moge blijven schenken Zijn onmisbare zegen”.



Gouden Jubileum Natuurhistorisch Museum

Natuurhistorisch Maandblad 51, 1962, blz. 162:

„De voorzitter vervolgt zijn rede om melding te maken van de belangrijke aanwinsten:

In de eerste plaats hebben wij van Mevrouw M. Ubaghs-Méeus (Amstelveen) ten geschenke gekregen de verzameling fossielen, door wijlen haar echtgenoot, Rudolf Ubaghs, achterneef van de bekende geoloog Casimir Ubaghs, bijeengebracht.



En nu komt de tweede aanwinst: ik kan u mededelen dat het College van B. & W. van Valkenburg-Houthem-St. Gerlach besloten heeft dit stuk (de onderkaak van de Mosasaurus van Bemelen) in bruikleen af te staan aan ons museum. Dit is een voor de wetenschap belangrijke daad, want nu is de gehele vondst in één museum, van waaruit dus alle inlichtingen over dit dier kunnen worden verstrekt.

Thans, Dames en Heren, kom ik aan de be-

langrijkste schenking: op donderdag 24 mei 1962 hebben Mevrouw Willemse-Widdershoven en hare kinderen besloten gevolg te geven aan de wens van hun echtgenoot en vader, dokter C. Willemse, de wereldberoemde collectie-Orthoptera met de daarbij behorende bibliotheek te schenken aan de gemeente Maastricht, onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat deze verzameling moet worden geplaatst in het Natuurhistorisch Museum op een voor deze collectie waardige plaats.”

Officiële opening van de zaal Willemse

Natuurhistorisch Maandblad 53, 1964, blz. 80:

„Dan richt de directeur zich tot de burgemeester: Heer Burgemeester. Zo aanstonds zult u de zaal Willemse gaan openen. U zult dan ontsluiten een monument van hoog wetenschappelijke betekenis, dat als zodanig door heel de wereld is erkend. Dit monument heeft echter nog een andere betekenis, die ik zeker even hoog acht, het is een monument ter nagedachtenis van een nobel man, die dokter Willemse was. U hebt hem gekend als medicus, die 46 jaar in Eygelshoven met grote toewijding zich gegeven heeft aan de lijdende mensheid. Naast zijn drukke praktijk als huisarts en als mijnarts heeft dokter Willemse de spaarzame vrije uren besteed aan de wetenschap. Deze dubbele zware taak heeft hij alleen kunnen vervullen met de liefdevolle steun van zijn vrouw.

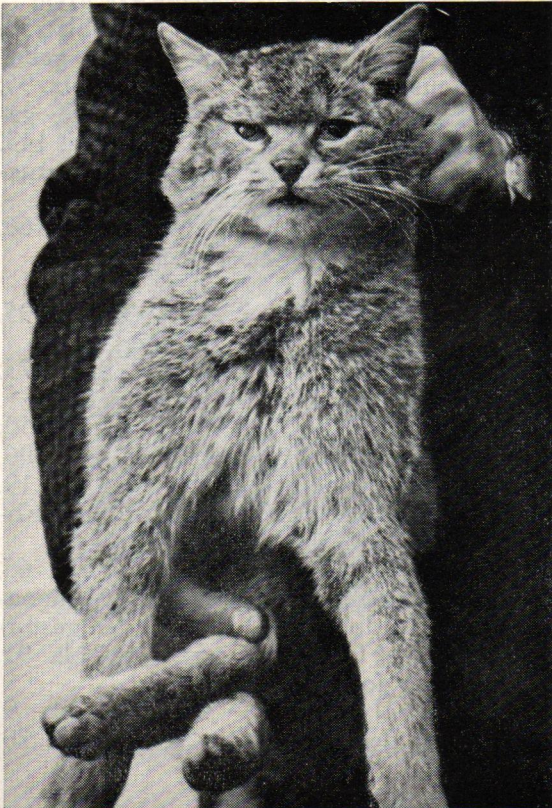
Tot slot wendt de burgemeester zich tot Mevrouw Willemse, die hij prijst om haar heerlijke gave van de humor.



Dan leest hij een besluit voor van 7 april 1964 waarin H. M. Koningin Juliana de draagpenning in goud ingesteld voor verdiensten jegens openbare verzamelingen, in de wandeling de „Museumpenning” toekent aan Mevrouw R. M. A. Willemse-Widdershoven te Eygelshoven, als blijk van waardering voor haar diensten, betoond door schenking van een verzameling Orthoptera, Rechtvleugelige-insekten, met een bibliotheek van wijlen haar echtgenoot, de heer C. J. M. Willemse, aan de gemeente Maastricht ter plaatsing in het Natuurhistorisch Museum.”

Veel succes heeft Dr. Kruytzer steeds gehad met de verrijking van het museumbezit; zo verkreeg hij de eerste alpenmarmot en de eerste tapir, beide uit het nederlandse Pleistoceen; ook de eerste wilde kat uit nederland hoort tot de pronkstukken van het museum.

Naast deze spectaculaire unica dienen zeker



nog vermeld te worden enkele aangeworven grotere collecties, zoals de insectenverzamelingen van Majoor Rijk, Mr. Kortebos, de fossielenverzamelingen van Caselli en van drs. M. Meyer benevens het herbarium van de heer Greigoire.

Als bekroning van zijn activiteit in de jaren dat Dr. Kruytzer na zijn officiële pensionering van 1962-1964 het museumbeheer waarnam, geldt zeker de aankoop van de vermaarde mierencollectie van Wasmann, die zich reeds enkele decennia in bruikleen in het museum bevond.

Door uitbreiding van het ruilverkeer met nederlandse en buitenlandse instituten nam het aantal tijdschriftabonnementen geregeld elk jaar toe. In 1948 werden het Natuurhistorisch Maandblad en de in dat jaar voor het eerst uitgegeven Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap uitgewisseld tegen ongeveer 100 periodieken; in 1963 lag het aantal ruilpartners dicht bij de 200.

In diverse commissies heeft de heer Kruytzer het Natuurhistorisch Genootschap vertegenwoordigd, zo o.a. vanaf 1936 in de Streekplannen commissie voor Midden-Limburg, vanaf 1945 in het bestuur van het Limburgs Landschap, vanaf 1949 in de Commissie inzake Wetenschappelijk Onderzoek van de St. Pietersberg, vanaf 1948 tot aan het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd in de Commissie inzake de begrenzing van het afgravingsgebied van de Sint-Pietersberg.

Ondanks de vele uiteenlopende werkzaamheden vond Dr. Kruytzer nog de tijd om geregeld te publiceren. Wat hierbij opvalt is zijn voorliefde voor biographische en historische onderwerpen, die reeds dateert van 1934 toen hij op een maandvergadering uitvoerig vertelde over een „Bijenboek” dat in 1786 door een zekere kapelaan Hendrikx uit Lottum was op schrift gesteld; in latere jaren zijn het vooral de geologen en paleontologen der 19e eeuw die zijn speciale belangstelling hebben, zoals uit de hierna volgende bibliografie blijkt.

BIBLIOGRAFIE

- De ontwikkeling van het chondrocranium en enkele kopzenuwen van *Megalophrys montana*.
Diss. Leiden, 1931.
- Enkele opmerkingen naar aanleiding van Schulte's: „Een vraagstuk omtrent den praehistorischen mensch opgelost?”
R.K. Artsenblad, 1938.
- In memoriam Rector Jos Cremers.
Vakblad voor Biologen, 32, 1952.
- Limburgs bodem en zijn rijkdom aan fossielen.
Scient. Historia, 2, 1960.
- Le musée d'histoire naturelle de Maestricht.
Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap, Reeks XII, 1960/61.
- Het Natuurhistorisch Museum van Maestricht.
Natura, 58, 1961.
- J. Th. Binkhorst van den Binkhorst, Burgemeester en Geoloog, 1810-1876.
Miscellanea Trajectensia, 1962.
- Het paleontologisch onderzoek in Limburg van 1800 tot heden.
Akademiedagen XV, 1963.
- De mosasauriers van ons Krijt.
Grondboor en Hamer, 1964.
- De hieronder vermelde artikelen zijn allen verschenen in het Natuurhistorisch Maandblad. Bezoek van het Natuurhistorisch Genootschap aan „De Bedelaar” op 6 juni 1938.
27, 1938, blz. 61.
- Verslag van de lezing van Prof. Dr. E. Dubois voor de afdeling Limburg van het Comité Scientifique Franco-hollandais, over den *Pithecanthropus erectus*.
27, 1938, blz. 92.
- De vindplaatsen van het oerrund *Bos primigenius* Boj. in Limburg, in het bijzonder het moerasveen van Voerendaal.
38, 1949, blz. 27.
- De herkomst van het Europese huisrond, *Bos taurus*.
38, 1949, blz. 47.
- Jacques Guillaume Crahay, 1789-1855.
44, 1955, blz. 88 en 128.
- Glyptochelone *Suyckerbuyki* (Ubaghs).
44, 1955, blz. 93.
- Naar de schone Grub en het Savelsbos.
45, 1956, blz. 27.
- Schedel met hoornpitten van *Bison priscus longicornis* Grom.
45, 1956, blz. 120.
- De *Mosasaurus* van Bemelen.
46, 1957, blz. 125.
- Fossil tapir found in the Netherlands.
46, 1957, blz. 110.
- tesamen met M. Meyer:
On the occurrence of *Crania brattenburgica* (v. Schl. 1820) in the region of Maastricht.
47, 1958, blz. 135.
- De tentoonstelling „De oude apotheek van het Maasland”.
48, 1959, blz. 132.
- Les pharmaciens de Maestricht du 19e siècle et les sciences naturelles.
48, 1959, blz. 138.
- Het Natuurhistorisch Museum van Maestricht.
49, 1960, blz. 95.
- De geschiedenis van de ringbladige wilg, *Salix babylonica* var. *annularis* Forb.
50, 1961, blz. 126.
- Een nieuwe *Mosasaurier* voor ons land, *Globidens belgicus* (Woodward 1891).
50, 1961, blz. 72.
- In memoriam dokter C. Willemse.
51, 1962, blz. 59.
- Dokter Beckers honderd jaar geleden geboren, 23 augustus 1862.
51, 1962, blz. 95.
- Dr. Ed. Pergens honderd jaar geleden geboren, 23 oktober 1862.
51, 1962, blz. 143.
- J. T. Binkhorst van den Binkhorst, Burgemeester en Geoloog, 1810-1876.
51, 1962, blz. 166.
- J. Bosquet, Apotheker en Paleontoloog, 1814-1880.
52, 1963, blz. 95.
- Niels Stensen, Anatoom en geoloog, 1638-1686.
53, 1964, blz. 173.
- De *Mosasauriers* van ons Krijt.
53, 1964, blz. 150.
- Dr. Ir. F. Kurris.
53, 1964, blz. 106.
- Honderd jaar Mendel.
54, 1965, blz. 19.
- Rolduc, voormalige Abdij der Reguliere Kunniken van Sint Augustinus, 1104-1797.
55, 1966, blz. 65.
- Leonard Fuchs, de schrijver van het mooiste Duitse Kruidboek, 400 jaar geleden gestorven.
55, 1966, blz. 95.
- De begrippen fossiel en subfossiel.
55, 1966, blz. 9.
- Rolduc en de Feldbiss.
55, 1966, blz. 70.



**Stichting
HET
LIMBURGS
LANDSCHAP**

Natuur en Landschap zijn steeds onafscheidelijk verbonden en beider belangen gaan altijd samen. Door bescherming van het landschap wordt ook de planten- en dierenwereld in bescherming genomen. Steunt daarom de Stichting „Het Limburgs Landschap in haar streven en geeft U op als contribuant aan het secretariaat.

Minimum bijdrage per jaar f. 10.- over te maken op postgiro no. 103.86.04

Secretariaat:

**DEKEN VAN OPPENSINGEL 23 - TELEFOON 04700-7868
VENLO**

Brand



HET BIER WAAR LIMBURG TROTS OP IS

GOFFIN-DRUK

KWALITEITS-WERK

WIJ DRUKKEN OOK DIT BLAD

*C.V. DRUKKERIJ v/h CL. GOFFIN
NIEUWSTRAAT 9 - TEL. 12121 - MAASTRICHT*



In ons zoölogicum bevinden zich circa 600 opgezette dieren o.a. leeuwen, beren, giraffen, ooievaars, kraanvogels etc., welke wij door geheel Europa verhuren, aan exposities, musea, scholen, universiteiten en winkelbedrijven, waar ze respectievelijk gebruikt worden voor onderwijsdoeleinden en als blikvangers.

Verder hebben wij in voorraad: schedels, skeletten, huiden, geprepareerde zoogdieren, vogels en uitheemse gebruiksvoorwerpen, welke wij ter verkoop aan te bieden hebben.

Een bezoek aan ons zoölogicum stellen wij zeer op prijs; u kunt overigens ook een folder aanvragen welke wij u dan per omgaande toezenden.

Ministerieel erkend zoölogisch preparateursbedrijf en vellenbereiderij
JAC. BOUTEN (v/h Leo Bouten)

Z. Arabiëweg 67 (Industrieterrein de Veegtes) Venlo Telefoon (04700) - 1 23 03 b.g.g. 2 15 47

VOOR MAASTRICHT
UW HOTEL



* BEAUMONT *

*

STATIONSTRAAT
TELEFOON 04400-16285

HET MAANDBLAD

BLIJDORP GELUIDEN

ZAL OOK U
INTERESSEREN



Het brengt U artikelen over het doen en laten van allerlei exotische dieren zoals dat in een diergaarde van nabij kan worden gadegeslagen en over uitheemse gewassen in hun omgeving. De kosten bedragen slechts f 2.50 per jaar. Proefnummer wordt U op aanvraag gaarne toegezonden.

STICHTING KONINKLIJKE ROTTERDAMSE DIERGAARDE

Tel.: 282965 Giro: 384741

Bezoekt de toonkamers der



Alle elektrische toestellen, die de huisvrouw het werk kunnen verlichten, zijn aldaar, zonder verplichting tot kopen, in werking te zien.

Zeer ruime sortering wasmachines, wascentrifuges, fornuizen, koforen, stofzuigers, koelkasten, kachels, strijkijzers, enz. enz.

MAASTRICHT, Wolfstraat 20
ROERMOND, Neerstraat 40
VENRAY, Paterstraat 23

ZEER GUNSTIGE
BETALINGSVOORWAARDEN